

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 423/12.03.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код **345030 Организатор производство**, специалност код **3450303 Организация в машиностроенето** от професионално направление код **345 Стопанско управление и администрация** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	345	СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ
Професия	345030	ОРГАНИЗАТОР ПРОИЗВОДСТВО
Специалност	3450303	ОРГАНИЗАЦИЯ В МАШИНОСТРОЕНЕТО

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 423/12.03.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване трета степен на професионална квалификация по професията **345030 Организатор производство**, специалност **3450303 Организация в машиностроенето** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитната програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

До утвърждаване на ДОИ по професията и специалността настоящата Национална изпитна програма следва да се прилага само за системата на народната просвета.

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
 - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
 - б. Критерии за оценяване.
- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
 - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - б. Критерии за оценяване.
- 3. Система за оценяване**
- 4. Препоръчителна литература**
- 5. Приложения:**
 - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
 - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

Изпитна тема № 1: Икономически и юридически статут на предприятието

План-тезис: Правен статут на предприятието. Търговец по смисъла на търговския закон. Търговска фирма. Регистрация на предприятието като фирма. Изисквания при регистрацията. Икономическа характеристика, състав и структура на активите на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд .

Приложна задача или казус: Да се определи състоянието на активите на предприятие по зададени данни.

Описание на дидактическите материали: Таблицы за класификация на активите.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява икономическия и юридическия статут на предприятието.	4
2. Описва правния статут на предприятието.	4
3. Дифинира понятието «търговец» според търговския закон.	4
4. Изяснява същността на търговска фирма.	3
5. Обосновава изискванията при регистрация на предприятие.	5
6. Анализира състава и структурата на активите на предприятието.	18
7. Групира активите на предприятието и определя стойностния размер на всички групи и подгрупи.	20
8. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд .	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Прекратяване дейността на предприятието

План-тезис: Условия за прекратяване дейността на предприятието. Несъстоятелност на предприятие. Ликвидация на предприятие. Видове предприятия в зависимост от формата на собственост, от големината, от правната форма на организация. Икономическа характеристика, състав и структура на пасивите на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се определи състоянието на пасивите на предприятието по зададени данни.

Описание на дидактическите материали: Таблицы за класификация на пасивите.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява условията за прекратяване дейността на предприятието	5
2. Анализира несъстоятелност на предприятието.	6
3. Анализира ликвидация на предприятието.	6
4. Описва видове предприятия в зависимост от формата на собственост, големината и правната форма на организацията.	4
5. Анализира състава и структурата на пасивите на предприятието.	17
6. Групира пасивите на предприятието и определя стойностния размер на всички групи и подгрупи.	20
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Организация на стопанската дейност на предприятието

План-тезис: Организация на стопанската дейност на предприятието. Форми на организация на производството. Вътрешно-териториално разположение. Оптимално разположение на работните места в машиностроителни участъци. Методи за технологично проектиране. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се разработи технологичен процес по зададени данни.

Описание на дидактическите материали: Стандарти, справочници.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява организацията на стопанската дейност на предприятието.	6
2. Описва и анализира формите на организация на производството.	12
3. Познава изискванията за разположението на работните места в механичен участък.	10
4. Описва метода за технологично проектиране.	10
5. Проектира технологичен процес по зададени данни.	20
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Себестойност на продукцията и ценообразуване.

План-тезис: Методи за формиране себестойността на продукцията. Цени и ценообразуване. Същност на цените. Видове цени. Себестойност и класификация на разходите. Методи за ценообразуване, свързани с разходите. Методи за ценообразуване, свързани с пазара. Методи за ценообразуване, свързани със стратегията на предприятието. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Проектиране на маршрутна технология за обработване на втулка по зададени данни. Да се изчисли цената на продукта чрез калкулиране на разходи и икономически елементи.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва методите за формиране себестойността на продукцията.	7
2. Изяснява същността на цени и видове цени.	5
3. Обяснява себестойността и прави класификация на разходите.	7
4. Анализира методите на ценообразуване.	9
5. Проектира маршрутна технология за обработка на детайл.	15
6. Изчислява цена на продукт чрез метода на калкулацията.	15
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Качество.

План-тезис: Качествени и количествени показатели на производствената програма. Качество на продукцията. Фактори, влияещи върху качеството. Съвременни системи за управление на качеството. Стандартизация в управление на качеството в машиностроенето. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададен чертеж на детайл да се разработи операционна карта за контрол на качеството. Анализ на числово и вербално окачествяване.

Описание на дидактическите материали: Справочници, стандарти.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва качествени и количествени показатели.	8
2. Избира правилни начини за оценяване на точността и качеството.	10
3. Анализира необходимостта от съвременни системи за управление на качеството.	10
4. Може да работи със справочна и каталожна литература.	5
5. Проектира технологичен процес за контрол на качеството.	15
6. Анализира видове окачествяване.	10
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6: Маркетингова политика на предприятието.

План-тезис: Същност и задачи на маркетинга. Маркетингово проучване на пазара. Маркетингови стратегии (стокова, пласментна, ценова). Реклама. Видове реклама. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се изработи реклама на машиностроителен продукт по задание.

Описание на дидактическите материали: Справочна и каталожна литература, илюстративни материали.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и задачите на маркетинга.	8
2. Анализира маркетинговата политика на машиностроително предприятие.	11
3. Описва и анализира маркетингови стратегии.	11
4. Обяснява необходимостта от реклама и видовете реклама.	8
5. Разработва реклама на машиностроителен продукт.	20
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Основи на мениджмънта

План-тезис: Същност, методи и видове производствен мениджмънт. Основни функции и задачи на производствения мениджмънт. Особенности на производствените процеси. Организация на производствения процес в машиностроително предприятие. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се опише организация на работен процес по време, по зададени данни.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческа задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява същността на мениджмънта.	4
2. Описва методи и видове мениджмънт.	6
3. Изяснява функциите и задачите на производствения мениджмънт.	8
4. Анализира особеностите на производствените процеси.	10
5. Описва методите на производствен процес в машиностроително предприятие.	12
6. Разработва работен процес по време.	18
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Структура на управлението

План-тезис: Същност на управлението. Съвременни подходи на управление. Личностни качества на лидера. Избор на управленски екип. Стиллове на управление. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се извърши избор на правилни управленски решения по зададена рискова ситуация.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческа задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Изяснява същността на управлението.	5
2. Анализира съвременните подходи на управление в структурата на управлението.	11
3. Анализира необходимостта от лични качества на лидера.	10
4. Анализира избора на управленски екип.	7
5. Описва стиллове на управление.	5
6. Извършва избор на управленско решение по зададена рискова ситуация.	20
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Организация на машиностроителната фирма

План-тезис: Същност на организацията в машиностроително предприятие. Инфраструктура на машиностроително предприятие. Организация на ремонтно стопанство. Организация на инструментално стопанство. Организация на складово стопанство – доставка и разходи на материали. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададено маркетингово проучване да се извърши поръчка на материални запаси. Да се разчетат обозначенията на машиностроителни материали по задание.

Описание на дидактическите материали: Маркетингово проучване. Задание за разчитане на десет машиностроителни материала (стомани, чугуни)

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва организацията в машиностроителното предприятие.	9
2. Доказва необходимостта от различни видове стопанства в машиностроителното предприятие.	9
3. Анализира организацията на различните стопанства.	20
4. Извършва поръчка на материални запаси.	12
5. Разчита обозначения на машиностроителни материали.	8
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Организация на труда в машиностроително предприятие

План-тезис: Характеристика на организацията на труда. Форма на организация на труд. Здравословни и безопасни условия на труд. Работно време и почивки. Организация на работното място. Организация на работното време. Методи за изучаване на разходите на работно време. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададен технологичен процес да се определят безопасните условия на труд и личните предпазни средства на работника.

Описание на дидактическите материали: Технологичен процес за изработване на конкретен детайл.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява организацията на труда и формите на организация на труд.	10
2. Знае здравословните и безопасни условия на труд, характерни за машиностроително предприятие.	8
3. Анализира организацията на работно място и работно време.	10
4. Описва методите за изучаване на разходите на работно време.	8
5. Познава металорежещите машини и работата с тях.	12
6. Определя здравословните и безопасни условия на труд и необходимите лични предпазни средства на работниците.	12
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Организация на труда

План-тезис: Същност на организацията на труда. Форми на организация на труда. Организация на нормирането на труда. Организация на заплащането на труда. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се състави документ за отчитане разхода на труд и да се определи цена на продукта.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява организацията на труда и формите на организация на труда.	10
2. Описва организацията на нормиране на труда.	6
3. Анализира методите за нормиране на труда.	8
4. Описва организацията на заплащане на труда.	6
5. Анализ на методите за заплащане на труда.	8
6. Съставя документ за отчитане разхода на труд.	10
7. Определя цена на продукта по зададено нормиране.	10
8. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Бизнес комуникации в машиностроително предприятие

План-тезис: Роля и значение на комуникациите в дейността на предприятието. Умения за водене на междуфирмени преговори. Фирмена култура - същност, елементи, типове фирмена култура. Значение, задачи и видове реклама. Въздействие с различни комуникационни средства върху потребителя. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се изберат комуникационни средства за въздействие върху група потребители.

Описание на дидактическите материали: Задание за казуса.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ролята и значението на комуникационната дейност в предприятието.	4
2. Анализира уменията за водене на междуфирмените преговори.	10
3. Описва същността и значението на фирмената култура.	5
4. Изяснява необходимостта от реклама и значението ѝ.	7
5. Анализира въздействието на различните комуникационни средства.	12
6. Избира комуникационни средства за въздействие върху потребителя.	20
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Счетоводна отчетност

План-тезис: Същност и характеристики на счетоводната отчетност. Видове, сфери на приложение и обекти на счетоводната отчетност. Класификация на стопанските операции и процеси. Методи на счетоводна отчетност. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни, характеризирайки извършените стопански операции, да се разграничат отделните отчетни обекти и настъпилите конкретни изменения.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и характеристиките на счетоводната отчетност.	10
2. Изяснява сферите на приложение и обектите на счетоводната отчетност.	8
3. Класифицира стопанските операции и процеси.	5
4. Анализира методите на счетоводна отчетност.	10
5. Разграничава отделните отчетни обекти и настъпилите конкретни изменения.	25
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Счетоводство на предприятието

План-тезис: Същност на счетоводството на машиностроително предприятие. Счетоводно отчитане на основния капитал на предприятието. Състав и структура на счетоводните сметки. Форми на счетоводните сметки. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се открие, заведе и приключи счетоводна сметка.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческа задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Обяснява същността на счетоводството на машиностроителното предприятие.	6
2. Изяснява счетоводното отчитане на основния капитал.	8
3. Обяснява състава и структурата на счетоводните сметки.	15
4. Обяснява приложението на формите на счетоводните сметки.	9
5. Открива, завежда и приключва счетоводна сметка.	20
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15: Текущо счетоводно отчитане

План-тезис: Същност на текущото счетоводно отчитане. Видове текущо счетоводно отчитане. Обобщаване на данни от текущата отчетност. Същност и видове счетоводни грешки. Начини за отстраняване на счетоводни грешки. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се отчете и отстрани по най-подходящия начин счетоводна грешка по задание.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческа задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността на текущата счетоводна отчетност.	7
2. Описва видовете текущо счетоводно отчитане.	7
3. Анализира и обобщава данни от текущата отчетност.	15
4. Обяснява същността и видовете счетоводни грешки и начини за отстраняването им.	9
5. Отчита и отстранява счетоводни грешки.	20
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16: Счетоводен баланс

План-тезис: Същност на счетоводния баланс. Форма, структура и съдържание на счетоводния баланс. Видове балансови статии. Структура на актива на баланса. Структура на пасива на баланса. Видове счетоводни баланси. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се отразят необходимите балансовите изменения след всяка стопанска операция.

Описание на дидактическите материали: Примерен национален сметкоплан, задание за приложно-творческа задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността на счетоводния баланс.	4
2. Обяснява формата, структурата и съдържанието на счетоводния баланс.	10
3. Описва видовете балансови статии.	4
4. Обяснява структурата на актива и пасива на баланса.	15
5. Описва видовете счетоводни баланси.	5
6. Обосновава необходимите балансови изменения.	20
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Маркетингов подход в мениджмънта

План-тезис: Същност на маркетинговия подход. Концепции. Маркетинговата обкръжаваща среда. Маркетингово проучване и ситуационен анализ. Форми на обработване на пазара. Фирмена стратегия. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се разработи стокова политика на предприятието.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността на маркетинговия подход.	4
2. Анализира маркетинговата обкръжаваща среда.	10
3. Анализира видовете маркетингово проучване.	10
4. Описва формите на обработване на пазара.	4
5. Анализира и избира фирмена стратегия.	10
6. Разработва стокова политика на предприятието.	20
7. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Икономически показатели

План-тезис: Същност на икономическите показатели. Анализ на икономическите показатели. Ликвидност. Рентабилност. Печалба. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени данни да се изчисли печалбата на малка машиностроителна фирма.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва икономическите показатели.	4
2. Анализира икономическите показатели.	14
3. Оценява състоянието на предприятието.	12
4. Доказва връзката между ликвидност, рентабилност и печалба.	12
5. Изчислява печалбата по задание.	16
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 19: Международна търговска дейност.

План-тезис: Същност и значение на международната търговска дейност. Форми на външната търговия. Условия за пласмент и доставка. Оформяне на документи за пласмент и доставка. Сключване на външнотърговски договори – особености. Форми и клаузи във външнотърговските договори. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: Да се изготви договор за пласмент на машиностроителни машини за износ в определена държава от Европейския съюз.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложната задача.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността, формите и значението на външната търговия.	5
2. Обяснява пътищата и условията за пласмент и доставка.	15
3. Описва видовете външнотърговски договори и техните особености.	5
4. Изяснява и анализира формите и клаузите във външнотърговските договори.	15
5. Изготвяне на договор за пласмент.	18
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 20: Реклама.

План-тезис: Същност на рекламата. Значение и задачи на рекламата. Видове реклама. Избор на определен вид реклама. Разработване на реклама. Икономическа ефективност на рекламата. Здравословни и безопасни условия на труд.

Приложна задача или казус: По зададени машиностроителен продукт и видове реклама да се избере и анализира най-подходящата реклама за продукта.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложната задача. Ергономическа литература.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва същността и значението на рекламата.	6
2. Изяснява задачите на рекламата.	10
3. Анализира видовете реклама.	15
4. Избира подходящ вид реклама за даден продукт.	15
5. Обяснява икономическата ефективност на рекламата.	12
6. Описва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	2
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване.

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в изработване/монтиране на изделие от машиностроителното производство по зададен технологичен процес.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита- дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се съставят в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с едно повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Макси мален брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. Забележка: Ако обучаваният по време на изпита, създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2) .	1.1. Избира и използва правилно лични и колективни предпазни средства; 1.2. Правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин; 1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременни мерки за защита, спазва правилата за противопожарна защита; 1.4. Спазва изискванията за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.	Да/Не
2.	Извършва правилен подбор на материали, инструменти, наредби и статистически данни съобразно конкретното задание.	2.1. Преценява типа и необходимостта от материали, детайли, инструменти и статистически данни необходими за изпълнение на изпитното задание. 2.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти;	5

3.	Ефективна организация на работното място.	3.1. Поддържа инструментите, пособията и материалите, като осигурява удобство и точно спазване на заданието; 3.2. Целесъобразно употребява материалите; 3.3. Работи с равномерен темп за определено време.	5
4.	Спазване на последователност на работа според практическото изпитно задание.	4.1. Самостоятелно определя последователността на работа; 4.2. Спазва определената от него последователност в процеса на работа;	5
5.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	5.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост. 5.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства);	5
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	6.1. Всеки завършен етап (операция) съответства на изискванията на заданието; 6.2. Крайната разработка (изделие) съответства на зададените икономически и технически параметри; 6.3. Изпълнява задачата в поставения срок.	20
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	7.1. Осъществява контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и за изпълнение на конкретните дейности; 7.2. Контролира икономическите и технически показатели; 7.3. Оценява резултатите, взема решения и отстранява грешки; 7.4. Прави оптимален разчет на времето за изпитното задание.	10
8.	Защита на изработения проект, задача или качествата на изработено изделие	8.1. Може да представи и обоснове приетия вариант на решение (изпълнение) на заданието; 8.2. Демонстрира добра техника на презентиране.	10
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ			60

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Дончев, Д. и колектив. Икономика на предприятието. Мартилен. С. 2006 г.
2. Дончев, Д. Икономика и мениджмънт. Мартилен. С. 2000 г.
3. Евгениев, Г. Трудови стандарти. УИ „Стопанство”. С. 2000 г.
4. Николова, А. Производствен мениджмънт. „ЕКС-ПРЕС. С. 2007 г.
5. Илиев, Й. и колектив. Организация на индустриалната фирма. Стопанство. С. 2002 г.
6. Проф. д-р Емил Златарев и колектив. Основи на правото, Книга I и II. Сиела. С. 2004 г.
7. Доц. д-р Любен Петров. Обща теория на счетоводната отчетност. Мартилен. С. 2004 г.
8. Джорджева, Б. Обща теория на счетоводната отчетност. Тилия. С. 1999 г.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Райна Савова Дряновска – ПТГ “Васил Левски”, Горна Оряховица
2. инж. Габриела Величкова Данаилова – ПТГ “Васил Левски”, Горна Оряховица

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТАСТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 345030 Организатор производство
специалност 3450303 Организация в машиностроенето**

Изпитен билет №

Изпитна тема: Себестойност на продукцията и ценообразуване.

План-тезис: Методи за формиране себестойността на продукцията. Цени и ценообразуване. Същност на цените. Видове цени. Себестойност и класификация на разходите. Методи за ценообразуване, свързани с разходите. Методи за ценообразуване, свързани с пазара. Методи за ценообразуване, свързани със стратегията на предприятието.

Приложна задача или казус: Проектиране на маршрутна технология за обработване на втулка по зададени данни.

Изчисляване цена на продукта чрез калкулиране на разходи и икономически елементи.

Описание на дидактическите материали: Задание за приложно-творческата задача

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:
(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 345030 Организатор в производство
специалност 3450303 Организация в машиностроенето**

И н д и в и д у а л н о п р а к т и ч е с к о з а д а н и е №

На ученика/обучавания
(трите имена на ученика/обучавания)

отклас,

начална дата на изпита: начален час:
крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

**1. Изработване на детайл по зададен чертеж. Определяне себестойността на детайла.
Ценообразуване.**

2. Указания (инструкции/ изисквания) за изпълнение на практическото задание:

- 2.1. Получаване на заготовката
- 2.2. Избор на металорежеща машина и режещи инструменти
- 2.3. Работа с металорежеща машина
- 2.4. Контрол на готовия детайл
- 2.5. Изчисляване себестойността на детайла
- 2.6. Нормиране операциите при изработване на детайла
- 2.7. Ценообразуване

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)